

Distincions honorífiques i acadèmiques per a Joan Solà. – Sens dubte el 2009 haurà estat un any molt especial per a Joan Solà, i no solament pel fet d’haver esdevingut vicepresident de l’IEC (o pel d’haver publicat algun dels llibres seus que probablement tindrà més transcendència pública: *Plantem cara*), sinó sobretot perquè ha estat objecte d’algunes de les principals distincions de caire acadèmic i cultural, les quals l’han consolidat com un referent ja no sols per a la lingüística i la filologia catalanes (car això ho era de feia temps), sinó també per al conjunt del país.

D’una banda, el 7 de maig d’aquest 2009 Joan Solà era investit com a doctor *honoris causa* per la Universitat de Lleida, a proposta del Departament de Filologia Catalana i Comunicació. D’aquesta manera Solà, nascut a Bell-lloc d’Urgell l’any 1940, rebia el màxim reconeixement acadèmic de la ciutat on havia iniciat els seus estudis –previs als de filologia clàssica a Barcelona i lingüística general a l’estranger–, i fins i tot, per un d’aquells atzars, tornava a l’edifici de l’antic Seminari on s’havia hostatjat, avui seu del Rectorat de la UdL, i on, segons explicà, havia rebut les seves «primeres impressions lingüístiques». Després d’una trobada informal i distesa amb el professorat i l’alumnat d’aquell Departament, tingué lloc l’acte solemne d’investidura, obert i clos com s’escau pel rector Joan Viñas, i apadrinat mitjançant una preciosa *laudatio* pel Dr. Joan Julià-Muné. El discurs de Solà, sota el títol «De la poesia a la gramàtica generativa: els homenots que més m’han influït», constituï un emotiu repàs de la seva pròpia trajectòria vital i intel·lectual, tot ponderant principalment el pes que hi havien exercit les figures de Verdager i Chomsky –com a extrems no només cronològics d’un bagatge cultural molt ampli– i, sobretot, en tant que veritablement centrals, de Fabra i Coromines. Una sala d’actes plena a rebentar, amb públic arribat d’arreu dels Països Catalans, va aplaudir llargament l’homenatjat, en una vetllada que molts consideren inoblidable.

I ben just un mes després del doctorat *honoris causa*, Joan Solà rebia també la màxima distinció cívica i cultural del nostre país: el Premi d’Honor de les Lletres Catalanes, atorgat anualment (i enguany en fa quaranta-un) per Òmnium Cultural. Aquest guardó li fou lliurat a Barcelona el dia 9 de juny en un acte públic i solemne al Palau de la Música Catalana, amb discursos de Jordi Porta, president de l’entitat atorgant, i de la professora Laura Borràs, que en féu la glossa en tant que membre del jurat. En el seu discurs d’agraïment, breu i càlid, Solà va posar en relleu justament la coincidència dels dos premis, i, abocat a una visió patriòtica del fet cultural, va declarar haver descobert, gràcies als seus mestres i a la seva mateixa dedicació a l’estudi, «on hi ha el fonament últim de tot plegat: què vol dir el lligam indissoluble entre la nostra llengua i la nostra societat que ja havien descobert fa un segle Prat de la Riba, Pompeu Fabra o Joan Coromines».

Després d’aquestes dues importants distincions i dels seus discursos clars i contundents, Joan Solà es veia projectat de forma inevitable (i potser involuntària), com hem dit, com el principal

referent públic del nostre país, pel que fa a qüestions de llengua (i no només de lingüística) però també de fermesa en defensa d'uns principis irrenunciables, i aquesta posició encara es veié reforçada setmanes després, quan per primer cop el Parlament de Catalunya, fent ús el seu president d'una potestat legalment prevista però fins aleshores mai no exercida, va convidar Joan Solà a intervenir davant del Ple de la Cambra, cosa que va tenir lloc el dia 1 de juliol de 2009. En el seu discurs davant dels diputats catalans (absents per voluntat pròpia els més obertament anticatalanistes, i rebent els aplaudiments més o menys entusiastes de quatre dels grups parlamentaris: tots els de tradició catalanista), Solà va analitzar la salut (política, social i filològica, en aquest ordre) de la llengua catalana, i va acabar amb una claredat i una contundència que aquelles parets devien haver oblidat: «Aquest poble –digué– no pot ni vol suportar ni un minut més de sentir-se subordinat o escarnit per cap altre (...) i aquesta llengua no pot ni vol sentir-se ni un minut més inferior a cap altra». El discurs duia el títol de «La paraula», i és possible que es tracti de paraules que ressonaran durant molt de temps.

Albert TURULL
Universitat de Lleida